

Den Haag, 1 juni 2018

Hierbij nodig ik u uit voor een vergadering van uw commissie **op woensdag 6 juni 2018 van 09.30 uur tot uiterlijk 10.15 uur in de Wttewaall van Stoetwegenzaal** met de volgende agenda.

Openbaar gedeelte

1. Verslag van de vergadering van 7 maart 2018

Voorstel: vaststellen

2. Geleidende brief en voorstel van de commissie voor de Werkwijze tot wijziging van het Reglement van Orde in verband met de inkorting van de toegestane duur van stemverklaringen tot een minuut

Voorstel: ter bespreking.

3. Rondvraag

M.C.T.M. Franke

griffier van de commissie voor de Werkwijze

Vergaderjaar 2017-2018

[Kamerstuknummer] **Voorstel van de Commissie voor de Werkwijze tot wijziging van het Reglement van Orde in verband met de inkorting van de toegestane duur van stemverklaringen tot één minuut**

Nr. 2 **VOORSTEL**

In artikel 73, derde lid, van het Reglement van Orde van de Tweede Kamer wordt “twee minuten” vervangen door “één minuut”.

Toelichting

De commissie voor de Werkwijze stelt hierbij voor om de toegestane duur van stemverklaringen terug te brengen van twee minuten naar één minuut.

Voorafgaand aan (een) stemming(en) kunnen Kamerleden een stemverklaring afleggen. Een veel voorkomende reden voor een Kamerlid om gebruik te maken van een stemverklaring is om uit te leggen waarom zijn of haar fractie anders stemt dan wellicht verwacht zou mogen worden.

In artikel 73 van het Reglement van Orde is het volgende vastgelegd:

1. Na de stemming kunnen stemverklaringen worden afgelegd.
2. De Voorzitter kan toelaten dat stemverklaringen worden afgelegd na de sluiting der beraadslaging, doch dan onmiddellijk voorafgaande aan de stemming. In dat geval kan na een afgelegde stemverklaring de beraadslaging niet worden heropend.
3. Een stemverklaring mag niet langer duren dan twee minuten.

De Commissie voor de Werkwijze heeft bij de evaluatie van de invoering van het toentertijd nieuwe Reglement van Orde in 1994 enkele opmerkingen gemaakt over de stemverklaring:

“Het Reglement van Orde bevat geen definitie van het begrip stemverklaring, maar uit het feit dat de beraadslaging is gesloten volgt dat een stemverklaring niet polariserend mag zijn of mag uitnodigen tot tegenspraak. Enkele typeringen van een stemverklaring zijn naar het oordeel van de Commissie voor de Werkwijze: korte, zakelijk overwegingen, sobere

bewoordingen, verduidelijkend. Wellicht ten overvloede wijst de Commissie voor de Werkwijze erop dat uiteraard geen stemverklaring wordt afgelegd over eigen moties, amendementen e.d., tenzij één of meer leden van een fractie hun van de overige fractieleden afwijkende stem wensen toe te lichten.”¹

De opmerkingen die de Commissie voor de Werkwijze twintig jaar geleden maakte, hebben niets ingeboet aan actualiteitswaarde. Dat wil zeggen dat een stemverklaring naar zijn aard niet uitdagend zou moeten zijn, ziet op het eigen standpunt en stemgedrag en verduidelijkend en kort dient te zijn. Om dit laatste aspect (nog) beter tot uitdrukking te brengen, wordt voorgesteld de toegestane duur van een stemverklaring op één minuut te bepalen middels aanpassing van artikel 73, lid drie van het Reglement van Orde. Dit sluit tevens aan bij de huidige praktijk waarbij de gemiddelde duur van een stemverklaring minder dan twee minuten bedraagt.

Arib,
Voorzitter van de Commissie voor de Werkwijze

---

¹ Kamerstukken II, 1996-1997, 25 118, nr. 1